

Уртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқининг давоми

(Бешинчи бетда)

«Найтемпровец» совхозининг 33 минг 426 гектар ҳайдалаётган ери ва 10 минг 752 гектар қишлоқ хўжалигида яроқли бошқа ери бор. Ҳайдалаётган ерлар билан қиш-

Ҳайдалаётган ерлар ҳисобига
Қишлоқ хўжалигида яроқли
бошқа ерлар ҳисобига

25.079 центнер

1.721 центнер

Совхоз ҳаммаси бўлиб

26.800 центнер

гўшт етиштириши лозим

Совхоз ҳодимлари конкрет шарт-
роғини назарда тутиб, гўшт етиш-
тиришнинг структураси қуйидаги

Мол гўшти
Чўча гўшти
Қўй гўшти
Парранда гўшти
От гўшти ва гўштининг бошқа
турлари

13.400 центнер ёки 50 процент
8.040 центнер ёки 30 процент
1.340 центнер ёки 5 процент
3.216 центнер ёки 12 процент

800 центнер ёки 3 процент

Шу миқдордаги гўштини етиш-
тирмоқ учун ем-хашак билан таъ-
минлаш вазифаси қандай ҳал
қилинади?

Мақкажўхорида бостирилган
силос ҳисобига 10.720 центнер
ёки 80 процент мол гўшти оли-
нади.

Далачилик чиқатлари ҳисобига
2.680 центнер ёки 20 процент мол
гўшти олинади.

6.4 гектарига маккажўхори экиб,
унинг ҳар гектаридан 300-400
центнер силосбоп маккажўхори
олиш керак.

2 гектарига қанд лавлагини экиб,
унинг ҳар гектаридан 150 центнер
лавлага олиш керак.

Шундай қилиб, совхозда ҳамма-
си бўлиб 2.144 гектар ерга мак-
кажўхори ва 680 гектар ерга қанд
лавлага экиш керак.

Совхозда қўй гўшти табиий ял-
ловлар ва далачилик чиқатлари
билан боқилган қўйлардан ҳосил
қилинади.

Парранда гўшти далачиликнинг
дон чиқатлари билан боқилган
паррандалардан ҳосил қилинади.

Бир совхозга табиқан қилин-
ган ҳисоблар мана шундай бўлди.
Бу ҳисоблар гўшт етиштиришни

ҳайдалаётган ерлар ҳисобига сўйилган
вазидда 450 минг тонна
гўшт (ҳайдалаётган ерларнинг ҳар
қос гектарига 75 центнер)

Қишлоқ хўжалигида яроқли бошқа
ерлар ҳисобига сўйилган вазидда
176 минг тонна (шундай ерларнинг
ҳар гектарига ҳисоблаганда 16
центнер) гўшт етиштириши

Сўйилган вазидда ҳаммаси

бўлиб 626 минг тонна гўшт

етиштириши лозим

Гўшт етиштириш структураси тахминан қуйидагича бўлади:

Мол гўшти
Чўча гўшти
Қўй гўшти
Парранда гўшти
От гўшти ва гўштининг
бошқа турлари

219 минг тонна, ёки 35 процент
188 минг тонна, ёки 30 процент
125 минг тонна, ёки 20 процент
75 минг тонна, ёки 12 процент

19 минг тонна, ёки 3 процент

А. Самойлов. От гўшти кам-ку!
Н. С. Хрушчев. Подан урток
Самойлов от гўштини кам дейти.

Мен унинг бу гапига қўйиладман.
Сизларнинг даштнингизда қанча от
боқиб мумкин бўлса, шунча от
гўшти етиштириш керак деб ҳис-
облайман. Урток Самойлов кен-
гайда сўзга чиқиб яхши гапларни
айтди. Узи ўз ишнинг профессори
деса бўлади. У ўз ишнинг жуза ях-
ши билди ва ўз тажрибасидан гўш-
тинисидан ибрат бўладиган гапларни
айтди. У қозқарлар ва бошқа халқ-
лардан севиб истеъмол қиладиган от
гўшти жуза яхши етишганини
айтди. Икки боқиб учун ун-
чаллик қўй одам керак бўлмайди.

Отлар дастларга қўйларга қара-
ганда кўпроқ чидамли бўлади. Ўз
риқини бемалол тоғиб ейти. От-
лар, ҳатто, қишда ҳам туғиб билин
қорни очиб, йиллардан келатган ке-
лаётган қўйларга ўз риқини то-
пиб ейишга ёрдам беради.

Бизнинг мамлакатимизда от гўш-
ти истеъмол қиладиган турли мил-
латлар кўп. Ҳозир батын руслар,
украинлар, белоруслар ҳам от
гўшти, айниқса от гўштининг яса-
лган нази, қолбасаларни кўпроқ
бўлиб қолдиран. (Залда жонла-
ниш).

Қозғистонда ёш дўстларимиз
тогда бўлганимиз. «Дружок» деган қолбаса
билан еибди, меҳмон қилинганлар,
даш қаниша илтимос қиламан.

«Дружок» қолбасаси қанақа қол-
баса эканлигини сизларга тўшу-
риб берган эдим.—у, чўча ёни
билан от гўштининг қилинган қол-
баса. (Шодона жонланган).

Бу ерда шунинг айтишнинг керакики,
турли халқларнинг одатидан қол-
ган овқатлари бор, бу традиция
билан ҳисоблашмаслик мумкин
эмас. Илгари ўзларининг диний
этиқодларига қўра, чўча гўш-
тини сира емайдиغان қозқарлар кейин-
ги вақтларда чўча бормоқлардан
ва баъзилар чўча гўштининг ис-
теъмол қилмоқларди. Бизнинг мам-
лакатимизда қозқарлар, ўзбеклар,
татарлар, бошқирлар ва бошқа
миллатлардан бўлган кишилар от
гўштини яхши қўриқлардан ва, ак-
синча, чўча гўштини кам исте-
ъмол қиладилар. Вас, шундай экан,
нега биз от гўшти етиштирмаслик-
ни ахши эмас. Биз от гўшти ҳам
етиштиришимиз керак. Шунинг
учун ҳам сизларга мурожаат қи-
лай айтмакчи, от гўшти етишти-
риш керак. (Қарсаклар).

Халқнинг икхтери ўзидан, от гўштини ейиш-
ни хоҳлашасангиз, марҳамат қилиб,
чўча гўшти, товуқ гўшти, ўрдан
гўшти, мол гўшти, ёки қўй гўшти
ея беринглар. Аммо, от гўштининг
яхши қўриқларини унн мазза қилиб
ея беринг. (Қарсаклар).

Гапим маъқулми, ўртоқ Самой-
лов?

А. Самойлов. Маъқул!
Н. С. Хрушчев. Кўрдигизми,

биз ўртоқ Самойлов билан бир
фикрга келдик! (Қарсаклар).

Бироқ энди Кўстанай областига
доир қилган ҳисобларимизга қай-
тайдик. Зарур миқдордаги гўштини
етиштирмоқ учун чорвачиликни
ем-хашак билан қандай қилиб таъ-
минлаш мумкин? Мақкажўхори ҳи-
собида шу гўштининг 70 проценти-
ни, ёки 153 минг тонна мол гўш-
ти етиштириш мўлжалланади. Бу-
нинг учун ҳайдалаётган ерларнинг
ҳар юз гектаридан 5.6 гектарига
ёки областдаги жамми ерларнинг
300 минг гектарига маккажўхори
экиб, унинг ҳар бир гектаридан
нақда 300-400 центнер ҳосил
олиш керак. Шунча маккажўхори
экиладиган, ва нарсаси дон экин-
ларидан майдонни қаматириши-
га олиб келмайди, чуқни ҳозир

лоқ хўжалигида яроқли бошқа ер-
ларнинг нисбати шундай бўлгани-
да, совхоз ҳодимларининг қилган
ҳисобларига қараганда, бу совхоз
сўйилган вазидда қуйидаги миқдор-
да гўшт етиштириши лозим.

25.079 центнер

1.721 центнер

Совхоз ҳаммаси бўлиб

26.800 центнер

гўшт етиштириши лозим

Совхоз ҳодимлари конкрет шарт-
роғини назарда тутиб, гўшт етиш-
тиришнинг структураси қуйидаги

Мол гўшти
Чўча гўшти
Қўй гўшти
Парранда гўшти
От гўшти ва гўштининг бошқа
турлари

13.400 центнер ёки 50 процент
8.040 центнер ёки 30 процент
1.340 центнер ёки 5 процент
3.216 центнер ёки 12 процент

800 центнер ёки 3 процент

Шу миқдордаги гўштини етиш-
тирмоқ учун ем-хашак билан таъ-
минлаш вазифаси қандай ҳал
қилинади?

Мақкажўхорида бостирилган
силос ҳисобига 10.720 центнер
ёки 80 процент мол гўшти оли-
нади.

Далачилик чиқатлари ҳисобига
2.680 центнер ёки 20 процент мол
гўшти олинади.

6.4 гектарига маккажўхори экиб,
унинг ҳар гектаридан 300-400
центнер силосбоп маккажўхори
олиш керак.

2 гектарига қанд лавлагини экиб,
унинг ҳар гектаридан 150 центнер
лавлага олиш керак.

Шундай қилиб, совхозда ҳамма-
си бўлиб 2.144 гектар ерга мак-
кажўхори ва 680 гектар ерга қанд
лавлага экиш керак.

Совхозда қўй гўшти табиий ял-
ловлар ва далачилик чиқатлари
билан боқилган қўйлардан ҳосил
қилинади.

Парранда гўшти далачиликнинг
дон чиқатлари билан боқилган
паррандалардан ҳосил қилинади.

Бир совхозга табиқан қилин-
ган ҳисоблар мана шундай бўлди.
Бу ҳисоблар гўшт етиштиришни

ҳайдалаётган ерлар ҳисобига сўйилган
вазидда 450 минг тонна
гўшт (ҳайдалаётган ерларнинг ҳар
қос гектарига 75 центнер)

Қишлоқ хўжалигида яроқли бошқа
ерлар ҳисобига сўйилган вазидда
176 минг тонна (шундай ерларнинг
ҳар гектарига ҳисоблаганда 16
центнер) гўшт етиштириши

Сўйилган вазидда ҳаммаси

бўлиб 626 минг тонна гўшт

етиштириши лозим

Гўшт етиштириш структураси тахминан қуйидагича бўлади:

Мол гўшти
Чўча гўшти
Қўй гўшти
Парранда гўшти
От гўшти ва гўштининг
бошқа турлари

219 минг тонна, ёки 35 процент
188 минг тонна, ёки 30 процент
125 минг тонна, ёки 20 процент
75 минг тонна, ёки 12 процент

19 минг тонна, ёки 3 процент

А. Самойлов. От гўшти кам-ку!
Н. С. Хрушчев. Подан урток
Самойлов от гўштини кам дейти.

Мен унинг бу гапига қўйиладман.
Сизларнинг даштнингизда қанча от
боқиб мумкин бўлса, шунча от
гўшти етиштириш керак деб ҳис-
облайман. Урток Самойлов кен-
гайда сўзга чиқиб яхши гапларни
айтди. Узи ўз ишнинг профессори
деса бўлади. У ўз ишнинг жуза ях-
ши билди ва ўз тажрибасидан гўш-
тинисидан ибрат бўладиган гапларни
айтди. У қозқарлар ва бошқа халқ-
лардан севиб истеъмол қиладиган от
гўшти жуза яхши етишганини
айтди. Икки боқиб учун ун-
чаллик қўй одам керак бўлмайди.

Отлар дастларга қўйларга қара-
ганда кўпроқ чидамли бўлади. Ўз
риқини бемалол тоғиб ейти. От-
лар, ҳатто, қишда ҳам туғиб билин
қорни очиб, йиллардан келатган ке-
лаётган қўйларга ўз риқини то-
пиб ейишга ёрдам беради.

Бизнинг мамлакатимизда от гўш-
ти истеъмол қиладиган турли мил-
латлар кўп. Ҳозир батын руслар,
украинлар, белоруслар ҳам от
гўшти, айниқса от гўштининг яса-
лган нази, қолбасаларни кўпроқ
бўлиб қолдиран. (Залда жонла-
ниш).

Қозғистонда ёш дўстларимиз
тогда бўлганимиз. «Дружок» деган қолбаса
билан еибди, меҳмон қилинганлар,
даш қаниша илтимос қиламан.

«Дружок» қолбасаси қанақа қол-
баса эканлигини сизларга тўшу-
риб берган эдим.—у, чўча ёни
билан от гўштининг қилинган қол-
баса. (Шодона жонланган).

Бу ерда шунинг айтишнинг керакики,
турли халқларнинг одатидан қол-
ган овқатлари бор, бу традиция
билан ҳисоблашмаслик мумкин
эмас. Илгари ўзларининг диний
этиқодларига қўра, чўча гўш-
тини сира емайдиغان қозқарлар кейин-
ги вақтларда чўча бормоқлардан
ва баъзилар чўча гўштининг ис-
теъмол қилмоқларди. Бизнинг мам-
лакатимизда қозқарлар, ўзбеклар,
татарлар, бошқирлар ва бошқа
миллатлардан бўлган кишилар от
гўштини яхши қўриқлардан ва, ак-
синча, чўча гўштини кам исте-
ъмол қиладилар. Вас, шундай экан,
нега биз от гўшти етиштирмаслик-
ни ахши эмас. Биз от гўшти ҳам
етиштиришимиз керак. Шунинг
учун ҳам сизларга мурожаат қи-
лай айтмакчи, от гўшти етишти-
риш керак. (Қарсаклар).

Халқнинг икхтери ўзидан, от гўштини ейиш-
ни хоҳлашасангиз, марҳамат қилиб,
чўча гўшти, товуқ гўшти, ўрдан
гўшти, мол гўшти, ёки қўй гўшти
ея беринглар. Аммо, от гўштининг
яхши қўриқларини унн мазза қилиб
ея беринг. (Қарсаклар).

Гапим маъқулми, ўртоқ Самой-
лов?

А. Самойлов. Маъқул!
Н. С. Хрушчев. Кўрдигизми,

биз ўртоқ Самойлов билан бир
фикрга келдик! (Қарсаклар).

Бироқ энди Кўстанай областига
доир қилган ҳисобларимизга қай-
тайдик. Зарур миқдордаги гўштини
етиштирмоқ учун чорвачиликни
ем-хашак билан қандай қилиб таъ-
минлаш мумкин? Мақкажўхори ҳи-
собида шу гўштининг 70 проценти-
ни, ёки 153 минг тонна мол гўш-
ти етиштириш мўлжалланади. Бу-
нинг учун ҳайдалаётган ерларнинг
ҳар юз гектаридан 5.6 гектарига
ёки областдаги жамми ерларнинг
300 минг гектарига маккажўхори
экиб, унинг ҳар бир гектаридан
нақда 300-400 центнер ҳосил
олиш керак. Шунча маккажўхори
экиладиган, ва нарсаси дон экин-
ларидан майдонни қаматириши-
га олиб келмайди, чуқни ҳозир

ҳам областда 300 минг гектар ча-
маси ерга маккажўхори экилмоқда.
Масала шундаки, ҳосилдорлиқни
ошириш керак, ҳолоқ. Кўстанай
областининг совхоз ва қолхозлари
ҳозирги вақтда маккажўхорида
кам ҳосил олмақларда — гекта-
ридан 100 центнер чамаси ҳосил
олимоқда, ҳолоқ. Демак, вазифа
шунки, маккажўхорининг ҳосилдор-
лигини кескин ошириш керак.

Мол гўштининг қолган 30 про-
центи, ёки 66 минг тоннаси дал-
ачилик чиқатлари ва табиий ўтлар
ҳисобига ҳосил қилинади.

Чўча гўштини етиштириш қандай
озуқалар ҳисобига таъминламоқ-
чи? Чўча гўштининг 30 проценти,
ёки 55 минг тоннаси қанд лавла-
ги ҳисобига ва 70 проценти, ёки
133 минг тоннаси далачилик чи-
қатлари ва ем олиш учун экилади-
ган экинлар ҳисобига ҳосил қили-
моқда. Бунинг учун ҳайдалаётган
ерларнинг ҳар юз гектаридан 1.6
гектарига қанд лавлага экиб, ёки
бутун областга жамма юз минг ге-
ктар ерга қанд лавлага экиб, унинг
ҳар гектаридан 150 центнердан
лавлага олиш керак.

Бу қилинган ҳисобларда фақат
гўшт етиштиришнинг мўлжаллаб
экиладиган маккажўхори ва қанд
лавлага майдонларни кўрсатилди.
Сут етиштириш учун ҳам керак
бўладиган ем-хашакни ҳисобга ол-
ганда, маккажўхори ва бошқа
экинлар экиладиган майдон қў-
пайтирилиши таъбирдир.

Қўй гўштини табиий яйловлар-
да ва далачилик чиқатлари бериб
боқилган қўйлардан олиш, парран-
да гўштини эса дон хўжалигининг
чиқатлари бериб боқилган парран-
далардан ҳосил қилиш планлашти-
рилмоқда. Парранда гўштининг
кўпчилиги қисми ўрдан ва роз гўш-
тиндан иборат бўлиши керак.

Шундай қилиб, ем-хашак билан
таъминлашнинг нуқтаи назардан
қараганда, сизларга гўшт етиш-
тиришнинг зарур миқдорда қисқа
мулдатда етказиб олиш имконияти
бор. Хўн, чорвалар сонини қўпай-
тириш қандай бўлади? Қилинган
ҳисоблар шунинг кўрсатиб турибди-
ки, Қўриқ ўлкадаги совхозлар ва
қолхозлар ишчи яхши олиб бора-
лар, қўйлар, чўчалар, шунингдек
паррандалар сонини лозим бўлган
миқдорда ўз ресурслари билан ет-
казиб олиш имкониятига эгадир-
лар. Қорамоллар сонини қўпайти-
риш масаласи бирмунча мураккаб-
роқ масалалар. Ҳозирча сизларда
сигирлар жуза кам. Шу сабабли,
қорамоллар сонини қўпайтирмоқ
учун қолхозлар ва совхозларнинг
ҳамма ресурсларидан фойдаланиш
керак. Шу билан бирга, бошқа
районларда, масалан, Москва об-
ластидан, Воитиқ бўйи республика-
ларидан, Белорусияда чорваларни
қўпайтириш учун фойдаланмай,
балки гўшт олиш учун сўйиб ю-
риладиган бузоқларнинг маълум
бир қисмини қўриқ ерлардаги рай-
онларга олиб келишни ўйлаб қў-
йиш керак. Ўша районлардаги қў-
рамоллар одатда наслдор, махсул-
дор моллардир. Сизлар мана шун-
дай бузоқлардан яхши сигирлар
етиштириш оланг бўлув эркин.

Бу масалани ўрганиб чиқиш керак.
Сизларнинг қўстанайлик ўртоқ-
лари, мана шундай имкониятларни
қўриқ ерларда қўпайтириш им-
конияти билан қўриқ чўчи-
чилиги ва паррандачилигини ривож-
лантиришга эътиборни жалб этмоқ-
чи.

Ҳар бир йилги ҳўжаликда ўт-
зорлар, яйловлар бор, бинобарин,
сизларнинг шароитингизда майна
жузли қўйлар боқиб учини, бошқа
шароитда эса, терисни пўстинбоп
қўйлар, қоракўй қўйлари ёки гўшт

дай ерларнинг ҳар гектаридан уч-
тўрт қўй боқиб мумкин, дейиш-
ди. Ҳатто, гектарига ўрта ҳисобда
утқадан қўй боқилган тақдирда
хам, шу қўйларнинг иккитаси по-
данни қўпайтириш учун, биттаси
эса, сўйиб гўшт олиш учун керак
бўлади.

Қўриб турибсизки, бу айиб бе-
рилган ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш ке-
рак, ётган тошнинг тагига сув оқ-
майди. Шунинг учун ҳам мен сиз-
лардан илтимос қилиб шунинг айт-
макчи, ишчилар ва қолхозчилар
билан, қишлоқ хўжалик мутахас-
сислари билан масаҳатлашинглар.

Ҳисоблар қўйилган вазифа-
нинг реаллигини далolat бериб
турибди. Сизлар бу вазифани ба-
жариш учун ишлаш керак, деб ай-
тасиз. Тўғри, ишлаш керак, ишла-
ганда ҳам бажано дил ишлаш

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқининг охири

(Боши учинчи бекда)

Шу кечадан сўнг совхозларнинг директорлари, партия ташкилотларининг секретарлари, касабасиёз ташкилотларининг раҳбарлари йиғилишиб, совхозларда умумий оқватлашни қандай қилиб яхшироқ ташкил этиш зарурлигини муҳокама қилсалар дуруст бўлур эди.

Кўпгина хатларда совхозларда, район марказларида ҳам меҳнатчи халқнинг қанчалик масаласи жуда ҳаққоний равишда кўтарилган. Мана, масалан, Актобинск области, Қорабўтоқ районидagi «Ярославский» совхозидан бир гуруҳ аёллар куйдагиларни ёзибди: «Сизга катта илтимос билан мурожаат қиламиз: бу ерда меҳнатчи халқнинг жуда кам. Бизнинг номиндан врач-мутахассисларга айтсангиз, биз томонларга келишиб, бу ўлкада уларнинг олийжаноб ишларига талаб қилиш қийинчиликлари кўришмасан, ишлаш учун шарафтор бор. Бизда аҳолий касалхона мавжуд, бу ерда ренгтен кабинети бор, врачлар эса йўқдир.

Биз биринчи навбатда коммунистларга мурожаат қиламиз — бизга ёрдам беринг. Қўриқ ерда яшовчиларнинг илтимосига ҳар на чонидек биринчи бўлиб жавоб беринг».

Олий ва Ўрта махсус таълим министри, соғлиқни сақлаш министри ва маориф министри қўриқ ерлардаги раёонларга врачлар, ўқитувчиларни ва бошқа мутахассисларни кўпроқ юборишлари керак. Маҳаллий ташкилотлар эса ишга келган мутахассисларнинг нормал яшаш ва ишлаш учун зарур шарафтор юзугида келтириш тўғрисида ҳаммуҳим қилишлари лозим.

Совет аёллари халққа хизмат қилиш учун партия чангиринга мувофиқ ерлар қаерда зарур бўлса, ўша ерга борадилар. Ўнг муҳими — кишилар нормал шарафторда яшашлари учун ҳаммуҳим қилиш керак. Токи бу ерда кишиларнинг яхши яшаб, яхши меҳнат қилаётганликлари доруғи ҳамма ерга ёйилсин. Ана шунда қўриқ ерларга янада кўпроқ мутахассислар келадилар.

Қўриқ ўлкадаги маориф масалаларига алоҳида тўхталамиз. Қўриқ ерларда кўп бода туғилган ёшларнинг айтиб ўтган эдим. Бу жуда қўвончли воқеалар. Шунинг учун ҳам бу ерда шунча мактаб ва интернат қуриш керакини, токи ҳамма болалар ўқиниблар, бироқ, мактаб қуриш ишининг фақат бир томонидир. Ўқитувчи бўлмаса бўш синфда ҳеч ким ўқиб-ёзишни ўрганаёлмайдилар.

Врачлар етишмаётганидек, қўриқ раёонларда педагог кадрлар етишмаётди. Бизда кўпбод врачлар етиштириладиганлиги, каби яхши педагоглар ҳам кўпбод тайёрлангилар. Маориф министри қўриқ ердаги кадрлар тайёрлаш ва уларни жойларга юборишни шундай ташкил қилсинки, ҳар бир мактаб талабалари ўқитувчига эга бўлсин.

Ўртоқлар! Болаларнинг ўқитиш, соғлиқини сақлаш, маданий хизмат кўрсатиш масалаларини қўриқ ўлканинг янада ривожланишидаги муҳим масалалардир. Бунини яхши тушуниб етмаган бу ерда етарли миқдорда касалхона, мактаб-интернат, болалар яслилари ва болалар боғчалари, клублар, тикув ва ремонт устакхоналари қурилмаган ҳужайна раҳбарларини асосий нарсани — кишиларга ҳаммуҳим қилишни унутиб қўймадилар. Бу эса оқибатда ишга таъсир қилади.

Фақат биргина мисол келтирарман. Қўриқ раёонлар ҳали ҳам доимий қадрларга эҳтиёж сезмоқда. Холбуки, Қўриқнинг «Оқибат» қўриқларида 18 ёшдан 35 ёшгача бўлган 150 миң хотин-қиз яшайди. Уларнинг кўпчилиги ўз болаларини болалар боғчалари ва яслиларига жойлаштириш имконияти бўлмаганидан совхоз-колхоз ишлаб чиқаришда қатнашмаётдилар. Оқибатда раёонда меҳнатга қобилияти 9 миң аёлдан 5 миң кишидан кўпроғи мактабга бўлган муассасалар йўқлиги сабабли ишламапти. Аниқ вақтда раёон қўриқ ҳужайна ишларини бажаришга четдан ишчи кучи жалб қилишга мажбур бўлмоқда.

Қўриқ ўлканинг бугунги таракқиети олдинкига қўйган маъийиш ва маданий масалаларини тезда ҳал қилиш қўлимиздан келмайдилар, ўртоқлар! Албатта, қўлимиздан келадилар. Қўриқ ўлкада ердам бе — меҳнатчи, маориф, маданият, маъийиш муассасалар ҳодимларининг юксак бурчилар.

Ўз навбатида ўлка партия комитети, ўлка ижроа комитети, Қўриқнинг Компартияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Совети қўриқ ўлкада яшовчи кишиларнинг маъийиш ва маданий эҳтиёжларини қондириш учун қатъийлик билан, ҳар қачон, чўқур инсонпарварлик билан ҳаммуҳим қилишлари, маъийиш ишлар инқироби даражаларини шиб қўбсайилган раҳбарларнинг тартибга қайириб қўйишлари керак. (Қарасалар).

Ўртоқлар! Мана шу миқдорда комсомолга мурожаат қилишни истар эдим. Биз коммунист қўриқларнинг муҳим масалалари бўлиб қолган комсомолларга кўп марта мурожаат қилишимиз комсомоллар партия чангирининг доимо қўллаб-қувватлаб келган. Комсомол ёшлар, меҳнатчи ва педагогика институтларининг студентлари ўртасида иш олиб боришни уларнинг қўриқ ерларга боришга ундаши, моддий бойликлар яратётган кишилар билан қўлини-қўлга бериб ишлаш уларнинг соғлиғи тўғрисида ҳаммуҳим қилиш, болаларнинг ўқитиш учун қўриқ ерларга боришга, маданий фронтга ундаши керак. Бундай қайириққа амалда коммунизм қуришни истайдиган миңлаб кишилар жавоб беришга ишонман. (Қарасалар).

Ўқаларини яна юксак мада-

нияти ўлкага айлантириш учун қўриқларда барча имкониятлар бор. Ёшларини соғлом ва маданий ҳаёт учун қурашга сафарбар этсангиз бўлмайдими. Қўриқ ерларда яшаш зарур шарафторни яратиш мақсадига партия на куч, на маданий аймайди, партия бу ишга кўпбод капитал маблағ, техника, қўриқлар материаллари ажратмоқда. Аммо сизларнинг ўзларининг ҳам ўз қўлинингиз билан кўп ишлар қилишларингиз мумкин. Мен бу ишни комсомол ўз қўлига олса ва уни бутун аҳоли қўллаб-қувватласа сўзсиз муваффақият қозонадиганлиги ишонман.

Иш куниндан сўнг маданий дам олиш, клубда янги кино-картина ни қуриш, концерт тинглаш, бадий ҳаваскорларнинг концертини қуриш, спорт билан шугулланиш қўриққа қандайдик қилимлар ахир. Қўриқ ерларда турмуш ва маданий яхшилашга ҳаққоний равишда киришни вақти келди. Турмуш ва маданийни тубдан яхшилаш вақти келди: ҳамма қўлайликлар бўлган кўп хонали уйлар, яхши ошхоналар ва клублар қуришдан тортиб қўриқларнинг тоза бўлиши, ҳар бир уй олдига гулзор бўлиши учун қураш бошлаш вақти келди. Ичкикилобозлик ва безорилик каби шармалдаги воқеаларга узи-кеси-си барҳам бериш керак.

Адабиёт ва санъат ҳодимларининг қўриқ ердаги меҳнатчилар тўғрисида — Ватан шон-шарафини йўқла фидокорона меҳнат қилаётган замонавий ҳақрамонлар тўғрисида кўпроқ яхши китоблар, кинофильмлар, пьесалар, музика асарлари яратишларини истар эдим. Адабиёт ва санъат асарларида қўриқ ерлардаги колхозлар ва совхозлардаги ҳаётини, мамлакатдаги янги раёонларнинг бойликларини ўзлаштиришни тўла ва ёрқин акс эттириш керак.

Панелли об-ластидан В. И. Ленин номи совхозининг бригадери И. Д. Назаренко ўз нутқида қўл раёонларда темир йўл, шунингдек тош йўллар қуриш масаласини қўйдилар. Бу кўтарилган масала жуда тўғридир. Биз йўл қуришнинг жуда кўп маблағ ажратиб беришимиз ва жуда кўп йўл қураётганимиз. Бироқ, бизнинг мамлакатимиз шундай кенгли, йўллар қуриш жараёни кўп йилларга қўйилди кетадиганга ўхшади. Агар биз дарҳол усти қаттиқ нарсалар билан қоплаган йўлларни қуриш вазиасини қўйдангиз бўлмас, саноатини ва қишлоқ ҳужайналарини қўйишга ажратилган маблағлардан қўйини йўл қуришга сарфлашга тўғри келган бўлур эди. Ҳозир бундай қилиб бўлмайдилар.

Шунинг учун ҳам мавжуд йўлларни яхши ҳолда сақлаш тўғрисида ҳаммуҳим қилиш керак. Бунинг устига бу ерларда ёнғинларчилик ҳам бўлади. Агар Қўриқнинг чўллари Украинанинг қанча нуби билан солиштирилган бўлса, Украинанинг жанубида ёнғинларчилик сизларнинг ўлкангизда гудек бўлади, эҳтимол бирмунча кўпроқдир. Лекин, эсимдан чиқарин йўл, у ерда қўпгина раёонларда грейдер йўллар яхши аҳволда сақланган ва шоферлар бу йўллардан соатига 100 километр тезликда юрадилар. Ёмғир ёққандан сўнг йўлни тўсиб қўйиб, у қўриқмагача транспорт юришга ижозат берилмас эди. Машиналар йўл четидан юради. Чўлда эса ёзда йўл тез қурийдилар демек йўлларнинг аҳоли совхозлар директорларини қўлдошларининг рақисларига боғлиқдир. Ўнг аввало йўл тўғрисида улар ҳаммуҳим қилишлари керак.

Сизлар ҳам яхши грейдер йўлларига эга бўлишингиз мумкин. Ўқитимол Қўриқнинг СССРда йўл қурилишини яхшилаш тўғрисида қарор ишлаб чиқиш керакидир. Йўлларни яхшилаш учун зарур техника — тракторлар, бульдозерлар, грейдерлар бериш керак. Маълум муддатга зарур миқдорда трактор ва тиркаладиган асбоблар, тракторчилар ажратиб мақсад мувофиқроқдир. Бу тракторчилар йўлларни яхши ҳолатда сақлашга жавобгар бўлади. Йўл ишларига сарфланган ҳаражатлардан автомобиль транспортини яхши ишлатиш, юк ташиниш тезлигини ва арозиларини ҳисобига қопланади.

Қайта айтман ўртоқлар, йўл қуриш керак. Тош ётқизилмаган йўллардан кўра тош йўллар яхшилигини, темир-бетон эса ундай

ҳам яхшилигини ҳамма билади. Лекин биринчи навбатда йўл қуриш керакини ёки уй-жой, мактаб, касалхона ва ошхоналар қуриш керакини, деган савол туғилади. Ҳар ҳолда ўртоқлар аввало биз уй-жой, мактаб ва касалхоналар қуришимиз керак деб ўйлайман. Майли, ёмон йўлда қийналиб бўлса ҳам юрарайлик, совхоз ишчилари уй, мактаб, касалхонага эга бўлмас, бундан ёмоний йўқ. Маблағлар қўйиб, имконият туғилганда темир-бетон йўллар қураимиз ва бу йўллардан 100-150 километр тезликда юрамиз. Лекин бунга вақт керак, ҳаммаси бирдан бўлмайди, бундай тез юриш техникасини ўрганиш тўғрисида шиканглигингиз мумкин. (Залда жонлангилар).

Ўртоқлар, партия, совет, касабасиёз ва комсомол ташкилотлари олдинда ташкилотчилик ва омма орасида гоёяйи-сиёсий ишлар олиб бориш соҳасида катта вазиаслар турбидилар. Ўлка ва раёон партия комитетлари партия ишига катта ёрдам беришлари керак. Қаерда партия ташкилоти яхши ишлаётган бўлса, ўша ерда ишлаб чиқаришни ривожлантиришда, сиёсий ва маданий ишларда доимо муваффақиятларга эришилди.

Партия, совет, комсомол раҳбарлари совхозда ҳақ қандайдик бераётгани билан қизиқибдилар. Қўриқ ердагиларнинг сиёсий ва маданий сависининг оширишга ҳаммуҳим қилишлари керак. Қўриқ ерларда ишчилар ва хизматчиларнинг турмушини ташкил қилишга бепарволик билан қарашга йўл қўйиб бўлмайди. Узоқ, кимсасиз чўлда йирик совхозлар — дон, гўшт ва бошқа маҳсулотлар етиштирадиган аҳолий корхоналар қуридик.

Агар иттифоқ Госплани, республика органлари жойлардаги аҳолини чуқурроқ биланлариди, қўлайликларидан воз кечиб қўриқ ерларга ўз ихтиёри билан келган кишиларнинг асосий эҳтиёжларини яхшироқ ҳисобга олганлариди эди, планлаштириш ҳодимлари уй-жой ва маданий-маъийиш қуришига кўпроқ маблағ қилириб топан бўлур эдилар. (Қарасалар).

Давлат планларинишга мувофиқ мактаб-интернат қуришнинг маълум миқдорда маблағ ажратилмоқда. Бу маблағларни турли раёонда тарқатилганда биринчи навбатда қўриқ ерлардаги раёонларнинг эҳтиёжларини ҳисобга олиш керак. Албатта Госплан ҳодимлари маблағларни тарқатилганда қийинчилик қўйишга келмайдилар, чўқин ҳар бир республика ўз талаби ва эҳтиёжларини асослаб беради. Лекин бундай қийинчиликнинг енгиш мумкин. Янгиқан қулаштирилган раёонларнинг эҳтиёжларини биринчи навбатда қўриқ ерларда қўйиш керак. (Қарасалар). Уй-жой, мактаб, болалар яслилари, болалар боғчалари, ошхона, клуб, касалхона, кирхона ва кишиларга маъийиш хизмат қилаётган бошқа нарсаларни қуриш учун бу томонларга маблағ юбориш керак. Шунда меҳнатга қобилияти аҳолининг ҳаммаси ишлаб чиқаришда қатнашиш имкониятига эга бўлади.

Клуб, мактаб ва касалхонасиз қўриқ ерларни ўзлаштиришга келган кишиларнинг ҳаётини нормал қилиб бўлмайди. Уларга маъийиш озуқа ҳам керак. Уларга кутубхона, клублар, ҳаваскорлик тўғрисида рақислар керак. Уларга маданий шарафтор яратиб бериш лозим.

Ҳамма нарсаси инсон учун, ҳамма нарсаси инсон манфаъати йўлида! Партиянинг ўз ишда ана шу принципга риоя қиломиз. Биз қўриқ ерлардан қилаётган галла ва гўшт ва совет киши учун нон ва гўштлар. Қўриқ ерларнинг ҳамма бойлиги совет кишининг фаровонлигига хизмат қилсин! (Қарасалар).

Қаҳрамонларнинг ва қўриқ ерларни ўзлаштирилганларнинг талабларини ҳисобга олмасликка ҳаққимиз йўқ, бу талабларга эҳтиборсизлик билан қарамаганимиз керак. Ўз фаолиятида ҳужайналар ҳар томонлама ривожлантириш масаласини турмушга эътибор бериш, инсонга ҳаммуҳим қилиш масаласи билан қўйиб олиб бориш ҳаққини партия ва ҳужайна ҳодимининг тилидир. Қўриқ ерларнинг меҳнатчилари уларнинг ҳаётига, уларнинг меҳнатига бўлган умумий эътиборини кўн сайини оий сайини тобора кўпроқ сезиб туришимиз! (Қарасалар).

Қадрли ўртоқлар! Бу ерда кат-

та иш қилаётган кишилар тўғрисида ва сўзлашди. Кенгаида айланган фикрлар, планлар, режалар ҳаётини қурашлари ва тажрибанинг меъасидир, совет кишиларининг узоқини олдиндан кўра биллишлари натижасидир.

Образли қилиб айтганда, узоқини олдиндан кўра биллиш қобилияти айниқса сизларга, чўл кишиларига ҳосил. Маълумки, ҳаво очик бўлганда чўлда киши жуда узоқини, уфқида бўлган далаларни кўради. Ҳозир сизда совуқ шамол эсиб турган бўлса ҳам, шунини айтиш мумкинки, қўриқ чўлларида об-ҳаво яхши, кайфият ҳам аҳолий, қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг янги босқинида олдинкидан намоён бўлаётган уфқи яхши қўриб турибсиз. (Қарасалар).

Асосий мақсад битта-иккита кишиларнинг рекорд қўйиши билан ҳал бўлмақдир, ўртоқлар. Биз ил-роқ ҳужайналар — машаллар тўғрисида гапирар эканмиз, олға қараб ҳарақатимизда бундай машаллар кўн сайин кўпроқ ва янада кўпроқ ёна беришимиз, совет халқининг коммунизмга бораётган улуг йўли кенроқ ва янада кенроқ ериштирилиш кўзда тутамиз. (Қарасалар). Бу олижаноб вазиаслар ҳал қилишга қўриқ ерларнинг меҳнатчилари ўзларининг муносиб ҳисса қўйишларига шўб-ҳа қилмас ҳам бўлади.

Сизлар мамлакатимизга кўпбод арзон галла етказиб бермоқдасиз, бундан буюн ҳам етказиб берасиз. Бунинг учун халқ сизларга раҳмат айтиди. Бундан буюн ҳам галла етиштиришга қўйишларининг чўқин қон металл, нефть, қўм, электр энергия катори давлатнинг иқтисодий қудратини мустақамлайдилар, коммунист қурилиш ишини улуглайди. (Қарасалар). Деҳқончилик маданийини оширишга, сиз ҳайдаётган, эҳтиёт ва ҳосилини ўриб-йиғиб олаётган ер халқининг, биз ҳам совет кишининг меҳнатига яраша саҳий бўлиш учун уни севинишимиз мумкин қадар кўпроқ ҳаммуҳим қилишимиз лозим! (Қарасалар).

Ҳар бир совхоз ва колхозда муттасил юқори ҳосил олиш учун қурашнингиз! Совет халқининг ҳаётини яхшироқ фаровон бўлмоқда. Совет Иттифоқи Коммунист партиясини фаолиятининг бутун мазмунини ҳам шундан иборат. Бугун, маънавий-хўроқ, лағлати, дуканлик, эҳтиёт, сабоқчи, қарғонча, мевадан қўриқ ҳосил олиш коммунизм қурувиш совет киши эҳтиёт бораётган эҳтиёжларини тўлароқ қондиришимизга имкон беради.

Қўриқ ерларни ўзлаштиришда олдинкидан янги марра турбидилар. Бу — гўшт қўриғини очтириди! Қўриқ ерлар бизга миқдордан пудри дон берганидек, бу ҳам Совет давлатига миллион тонналаб гўшт ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари бериши керак. Бу янги меҳнат жасорати учун барча совет кишиларини сизларга катта раҳмат айтиладилар. (Қарасалар).

Қўриқ ерларни ўзлаштирилган раёонларда коммунист ва комсомолларнинг катта отряди ишламоқда. Дастлабки йиллардагидек қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг янги даражаси вазиасларини ҳал қилиш учун қурашда ҳам олдинки сафда бўлиш уларнинг вазиасидир. (Қарасалар).

Ўртоқлар! Бизнинг кенгаишмидада академик Т. Д. Лисенко, Қўриқнинг қишлоқ ҳужайналарини академикнинг акадентини В. П. Кузмин, арман олими А. А. Байбуртин ва бошқа олимлар, шунингдек агрономлар, зоотехниклар, ишлаб чиқариш новаторлари сўзлашдилар. Уларнинг овозига сезгирлик билан қўлоқ солиш, қўриқ ерларда қишлоқ ҳужайна ишлаб чиқаришнинг назария ва илгоп тажриба билан боғланган ҳолда бошқариш учун тўпланган тажриба ва илмий кашфиётларини ўрганимоқ керак. (Қарасалар).

Қўриқ ўлкасининг барча меҳнатчилари ўз мажбуриятларини шараф билан бажарадилар ва етти йилларининг учини йилда олға қараб катта қадим қўйдилар, партия XXII съездининг янги галла-бар билан қўлиб оладилар, деб ишониб билдиришга тўқсат этишгилар. (Давомий қарасалар).

Бутун совет халқи қўриқ меҳнатчиларига ижодкорлик ишда янги галалар учун куч-қувват тилайди! (Гулдурс қарасалар).

Янасини тарихда биринчи марта коммунизмга йўл очган совет халқини! (Гулдурс қарасалар).

Янасини Совет Иттифоқи Коммунист партиясини, янасини коммунизм галабаси! (Гулдурс давомий қарасалар). Ҳамма ўриндан турари. «Ура!», «Янасини Совет Иттифоқи Коммунист партиясини ва унинг ленинчи Марказий Комитетини!» деган ғўлларини янграйди.

ри ва айрим корхоналар билан таъинлан шартномаларга мувофиқ таъинлан ишлари олиб бориш кенг авж олдирилди.

ОЛМАОТА, 19 март. (ТАСС). Қишлоқда, айниқса қўриқ раёонларда қурилиш ишлари катта қўламлиқда олиб борилаётганини Қўриқнинг бепарво қирилар ба-д етти йиллик учинчи йили ба-дорининг асосий ишоналаридан биридир. Бу йил республика совхозларида 1.4 миллион квадрат метрдан ортиқ янги ўтган йилдаги нисбатан тахминан учдан бир баравар кўпроқ миқдорда уй-жойлар қуриш мўлжалландилар. Совхозлардаги ҳамма қурилиш-монтаж ишлари учун эса 260 миллион сўм (яни нархларда) маблағ ажратилган.

Қишлоқ ҳужайна қурилишининг кучли индустриал базаси вузуга келтирилмоқда, 50 га яқин уй қуриш корхоналари барпо этилмоқда. Қарағанда, Семипалатинск ва Чимкентдаги йирик заводлар иш-га туширилганда кейин республикада цемент етиштириб бўлиб қолди. Шифер ишлаб чиқариш ҳам ташкил қилинмоқда. Қурилишларда йигма темир-бетон конструкциялар тобора кенг қўлланилмоқда.

Қўриқнинг қишлоқларида ҳали ҳеч қачон шунчалик кенг қўламлиқда қурилиш ишлари олиб борилмаган эди. Бунинг сабаби республиканинг мамлакатда қишлоқ ҳужайна маҳсулотларини етиштиришнинг энг катта раёон бўлиб қолганлигиди эмиш, шу билан бирга Коммунист партия халқ фаровонлигини оширишга, совет кишиларнинг ҳаёти ва меҳнати учун яхшироқ шарафтор яратиб беришга тоат катта эътибор бераётганлигидир.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Қўриқнинг масалалари юзасидан масаласи тўғрисида республика ва областларнинг раҳбарлари, ҳужайна ҳодимлари, мутахассислари ва олимлари билан кеча иккинчи марта учрашди.

Айюмолликда бошланган суҳбат Олмаотадки кенгаиш давом эттирилди. СССР Госстрой бошқармасининг бошқиси И. К. Козюла кенгаиш катнашчиларини уй-жой ва маданий-маъийиш муассасаларининг лойиҳалари билан таништирди. Совхоз посёлкалари учун асосий лойиҳа сифатида икки қаватли уй тақлиф этилди. Бундай уйларда ҳар бир кватирга (3-5 хоналик) биринчи ва иккинчи қаватда жойлаштирилди. Бошқа вариант — уч қаватлик бино ҳам қўзда тутилди. Бу ҳолда кватиралар юқори қаватларда бўлиб, биринчи қаватда ошхона, магазин, аптека, почта, совхоз идораси ва бошқа муассасалар жойлашди. Бу уйлар темир-бетон қаркаслардан ва унификация қилинган бошқа деталлардан йиғилди, бу эса уларнинг қимматини анча арзонлаштирди. Уларда ҳар бир кватир метр жой 80-100 сўмга тушади. Ўртоқ Н. С. Хрушчев бундай баҳо мақбул эканлигини таъкидлади.

Сўнгра Ўртоқ Козюла мактаб, клуб, болалар боғчалари ва яслилар, ошхона биноларини ҳам шу хил деталлардан қуриш мумкинлигини айтди.

«Гипросельхоз» институтининг директори Б. И. Никандров айтдики, чорвачилик бинолари конструкцияларини анализ қилиш натижалари қарас системали бинолар энг тежамли бўлишини қўрсатди. Бундай система қуришда индустриал меҳнатчилари ва маҳаллий материалларни ҳамма қимматини қўллашга имкон беради. Бундай биноларда сизиларнинг ҳар бир ўрни атиги 40 сўмга тушади, бетон қарама-қарс эса жуда кам бўлади. Лойиҳа қорамолни боғламасдан боқини ва чўқиларни яратиб боқинишга мўлжалланган. Шу сабабли бундай биноларга мавжуд бинолардагига қараганда 20 процент кўпроқ сизилар жойлаштириш мумкин. уларнинг қиммати эса 40 процент арзон бўлади.

Ўртоқ Никандров ўша деталлардан бузоқхоналар ва паррандахоналар ҳам қуриш мумкинлигини таъкидлади. Агар товуқлар тағидида тўшамалар қалин бўлса, уларни озиклантириш ва туҳум йиғиш ишлари механизациялаштириш, бир киши 18-20 миң паррандани боқа олади.

Дохладики икки қаватли паррандахоналар қуриш тежамли бўлур эди, деганида ўртоқ Н. С. Хрушчев: Паррандаларни молхоналар тепасида жойлаштирса бўлмайдилар.

Н. С. Хрушчев олимлар билан суҳбат вақтида академикнинг қайси проблемалар устида иш олиб боришни зарурлигини қўрсатиб ўтди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевга совға қилиб, Қўриқнинг энг муҳим минералларнинг намуналарини солиган қўти ва маҳаллий йириклар тошлардан ясалган бўюмлар, «Қўриқнинг СССР тарихининг ис-ки томи», «Қўриқнинг фаи қирқ йилда» номили китоб, Қўриқнинг олимлари яратган қўнтак аэро-онизатори тақдим этилди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев олимларга самийи ташаккур айтди, уларга ижодий фаолиятларида янги-дан-янги муваффақиятлар тилади. Бутун Н. С. Хрушчев Олмаота яқиндаги балинд тоғли Медео деган жойдаги «Қўриқнинг ўз йил-лиги» ҳам олши уйини бориб қўрди. У Қарағанда, Семипалатинск, Олмаотадан келган дам олувчилар билан суҳбатлашди.

Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ БИНОКОРЛАР БИЛАН УЧРАШУВИ

ми? — дейди ва бу ҳақда улаб қуришни масала қилади. У совхозлардан бирда тақлиф этилган лойиҳалар бўйича чорвачилик бинолари қуришни ва уларнинг яроқли бўлишини текшириб қуришни тақлиф қилади.

Кенгаида Қўриқнинг СССР Қишлоқ ҳужайна министри Н. С. Лукманов сўзга чиқиб, чорвачилик биноларининг «Гипросельхоз», «Росгипросельхоз» ва «Укрпосельхоз» институтлари ишлаб чиққан баъзи лойиҳаларини харақтерлаб беради. У лойиҳаларнинг ҳаммаси ҳам маҳаллий бинокорлик материалларидан фойдаланишга мўлжалланган эмаслигини, уларнинг конструкцияси мураккаблигини, қимматга тушишини уларни қуриш учун кўп йигма темир-бетон ва ёғоч-тахта талаб қилишини таъкидлади.

«Кагипросельхоз» институтини тасви қилаётган чорвачилик бинолари юқориди айтилган биноларга қараганда қулайроқ. Уларнинг конструкцияси содда, унда маҳаллий материаллардан, айниқса қамшидан фойдаланиш кўзда тутилди. Қўриқнинг бундай кўп қаватли кенгаида эмиш, 14 миллион кенгаида қамшизорлар бор. Бундай бинолар арзон тушади. Ўртоқ Лукманов СССР Госстройдан шундайларни тасдиқлашни сўрайди. Бундай қилганда ўша капитал маблағлар сарф қилинган ҳолда чорва моллар учун кўпроқ бинолар қуриш мумкин бўлади.

Қўриқнинг йил сайин неча юз миллионлаб пуд галла етиштирилмоқда. Қўпгина ҳужайналар темир йўллардан ва дарёлардан узоқда жойлашган. Галла экинлари қўпича ёнғинчилик дараида йиғиб олинади. Шу сабабли дон сақлаш масалалари биринчи даража аҳамиятга эга.

«Промзеринопроект» институтини директорининг ўринбасари П. П. Бурн узоқ жойлардаги галла қабул қилиш пунктлари учун типининг лойиҳаларни тўғрисида гапириб берди. Улар учун дон қабул қилиш, тозалаш ва қуриштириш ягона технология схемаси тузилди. Дон омборлари йигма темир-бетондан, 3.5-16 миң тонна галла ситидан қилиб қурилади.

Узоқ пунктларда донни дастлабки ишлаш йўллариди галла қабул қилиш пунктлари қуриш ҳаммаини намайиштириш, уларнинг оборогини оширишга имкон беради. Темир йўл станцияларида ва пристанларда автоматизация янги қўланган ҳолда элеваторлар қуриш тежамлироқ бўлади. Бундай элеваторлар Булаево, Петропавловск, Қўриқ, Ташкент ва Обдорда ҳозирдаёқ қурилади ва қуриляётган. Автоматика ҳодимлар сонини намайиштириш ва доннинг яхши сақлиниш устида контроль қилинишни таъминлашга имкон беради.

Узоқ жойларда пунктлар қурилиш дон